

” Остапенко А., Остапенко В. Роль колегіальних органів у системі управління закладів вищої освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 6. С. 32-37. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i6-005

Ostapenko A., Ostapenko V. Rol kolehialnykh orhaniv u systemi upravlinnia zakladiv vyshchoi osvity [The role of collegiate bodies in the management system of higher education institutions]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka - Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol. 11, No 6. S. 32-37. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i6-005

УДК 373.3.015.31:793.3(045)

DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i6-005

Анна ОСТАПЕНКО

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-4532-2391>
 17annyyway@gmail.com

Володимир ОСТАПЕНКО

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Україна
<https://orcid.org/0009-0005-9240-4911>
 volodymyr777ostapenko@gmail.com

РОЛЬ КОЛЕГІАЛЬНИХ ОРГАНІВ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено особливостям функціонування колегіальних органів у вітчизняних закладах вищої освіти. Розкривається сутність колегіального підходу до управління діяльністю ЗВО. Наголошується, що колегіальність – це форма спільної роботи з метою прийняття оптимальних рішень у навчальній діяльності або принцип управління, за якого прийняття рішень здійснюється не однією особою, а групою осіб (колегією), які наділені рівними правами та повноваженнями під час вирішення завдань. Відповідно до Закону України «Про освіту» у ЗВО існує два рівні колегіальних органів – рівень управління закладом освіти та громадське самоврядування. У статті акцентовано увагу на тому, що вчена рада університету, вчена рада структурних підрозділів (інститутів, факультетів), наглядова рада, науково-експертна рада, науково-методична (науково-технічна) рада, консультативна рада, рада молодих учених входять до складу колегіальних органів управління навчальним закладом. До колегіальних органів громадського самоврядування належать конференція (збори) трудового колективу та студентське самоврядування. У статті проаналізовано склад колегіальних органів Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, Національного університету «Львівська політехніка», Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Сумського державного університету, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького та встановлено, що в більшості з них діють однакові колегіальні органи. університети, крім того, за рішенням вищих навчальних закладів вони можуть бути доповнені постійними або тимчасовими комісіями. У ході аналізу встановлено позитивні сторони діяльності колегіальних органів вищих навчальних закладів, у тому числі вищий рівень обґрунтованості та якості прийняття управлінських рішень за рахунок залучення ширшого кола наукових і науково-педагогічних працівників. в їх розвитку; використання оптимальних форм діяльності колегіальних органів; застосування прогресивних, інноваційних підходів до діяльності; залучення перспективних молодих учених до управління навчальним процесом; розширення кругозору працівників колегіальних органів, оскільки вони змушені виходити за межі повсякденної діяльності.

Ключові слова: заклад вищої освіти; колегіальний орган; управління діяльністю ЗВО; структурні підрозділи ЗВО; принципи управління; колегіальний підхід; громадське самоврядування; студентське самоврядування.

Anna OSTAPENKO

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4532-2391>
 17annyyway@gmail.com

Volodymyr OSTAPENKO

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0005-9240-4911>
 volodymyr777ostapenko@gmail.com

THE ROLE OF COLLEGIATE BODIES IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article focuses on clarifying the peculiarities of the functioning of collegiate bodies in domestic institutions of higher education. It reveals the essence of the collegiate approach to the activity management of the higher education institutions. It is emphasized that collegiality is a form of joint work for the purpose of making optimal decisions in educational activities or a management principle, based on which decision-making is carried out not by one person, but a group of persons (college) who are endowed with equal rights and powers while solving tasks. According to the Law of Ukraine "On Education", there are two levels of collegiate bodies in higher education institutions – the level of management of the educational institution and public self-government. The article focuses on the fact that the academic council of the university, the academic council of structural subdivisions (institutes, faculties), the supervisory board, the scientific-expert board, the scientific-methodical (scientific-technical) board, the advisory board, the board of young scientists are included in the collegiate management bodies of the educational institution. The collegiate bodies of public self-government include the conference (meetings) of the labour team and student self-government. The article analyzes the composition of the collegiate bodies of I. I. Mechnikov Odesa National University, Lviv Polytechnic National University, V. N. Karazin Kharkiv National University, Sumy State University, Bohdan Khmelnytskyi Cherkasy National University, and find out that the same collegiate bodies function in most of these universities, in addition, they may be supplemented by permanent or temporary commissions by decision of the higher education institutions. In the course of the analysis, positive aspects of the activity of the collegiate bodies of higher education institutions were established including a higher level of validity and quality of management decision-making due to the involvement of a wider range of scientific and scientific-pedagogical workers in their development; use of optimal forms of activity of collegiate bodies; application of progressive, innovative approaches to activity; involvement of promising young scientists

in the management of the educational process; broadening the outlook of employees who are part of collegiate bodies, as they have to go beyond their daily activities.

Key words: *higher education institution; collegiate body; management of higher education institutions; structural subdivisions of higher education institutions; management principles; collegiate approach; public self-government; student self-government.*

Постановка проблеми. Важливим складником системи управління у закладах вищої освіти виступаю колегіальні органи, що покликані забезпечувати ефективне функціонування ЗВО у ході виконання покладених на них функцій в освітній сфері. Нові редакції законодавства про вищу вітчизняну освіту внесли зміни до системи управління освітньою діяльністю у ЗВО, посиливши поєднання єдиноначальних та колегіальних засад управління, удосконаливши процедуру виборності керівного складу закладів вищої освіти, участі наукового і науково-педагогічного персоналу у створенні та затвердженні колегіальних органів. Цьому сприяє й конкурсний порядок заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників, який ґрунтується на широкому залученні наукової громадськості. Система управління закладом вищої освіти становить собою діяльність суб'єктів управління об'єднаних у певну структуру, що спрямована на досягнення стратегічної мети управління через реалізацію визначених функцій на засадах дотримання принципів й ефективних методів управління, у якій важливу роль відіграють колегіальні органи управління.

Аналіз актуальних досліджень. До функціонування колегіальних органів управління в системі закладів вищої освіти останнім часом звернута особлива увага в наукових працях вітчизняних дослідників. Так, досвід ефективного управління ЗВО за участю академічного персоналу описано в статті О. Паламарчук [2]. Напрямок розвитку колегіальних органів у системі управління закладами вищої освіти представлено в науковій розвідці Є. Хрикова [13]. Вчена рада закладу вищої освіти як колегіальний орган представницької демократії розглядається в публікації А. Юшко [14]. До формування управлінської культури студентів ЗВО в діяльності органів студентського самоврядування звертається В. Семанчина [6]. Аксіологічні аспекти студентського потенціалу в системі студентського самоврядування та особливості їх впливу на функціонування органів студентського самоврядування подано в науковому доробку С. Денежнікова та Д. Козлова [1]. Проте роль колегіальних органів у системі управління ЗВО на сучасному етапі розвитку вищої школи неповною мірою відображено в наукових джерелах, це і зумовило вибір теми цієї статті.

Метою дослідження є з'ясування значення, ролі та рівнів функціонування університетських колегіальних органів в управлінні освітньою діяльністю закладу.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, збір, узагальнення та систематизація матеріалу, порівняння, моделювання.

Виклад основного матеріалу. Успішність та результативність освітньої діяльності будь-якого закладу вищої освіти насамперед залежить від ефективності управління закладом його керівництва, яке спрямоване на оптимізацію організаційної структури ЗВО, удосконалення її матеріально-технічної бази, поліпшення якості надання освітніх послуг, зокрема викладання, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці випускників. На думку Є. Хрикова, під поняттям «управління освітнім закладом» слід розуміти «діяльність керуючої системи, спрямовану на створення прогностичних, педагогічних, психологічних, кадрових, матеріально-фінансових, організаційних правових, ергономічних, медичних умов, необхідних для нормального функціонування та розвитку освітнього процесу й реалізації цілей закладу [13, с. 54]. Структура управління ЗВО є складною та досить розгалуженою, вона утворюється завдяки традиційним та новітнім структурним ланкам, у якій чітко вирізняються п'ять рівнів, а саме: члени ректорату (ректор, проректори), директори навчально-наукових інститутів, декани факультетів, завідувачі кафедр. Паралельно з ними в кожному структурному підрозділі створюються та функціонують колегіальні органи, діяльність яких ґрунтується на принципах гуманізації, демократизації, поваги до особистості, прозорості, відкритості, колегіальності, науковості, інноваційності, адаптивності, зворотного зв'язку, моделюючого прогнозування тощо. Як зазначає О. Паламарчук колегіальність – це форма спільної роботи з метою прийняття оптимальних рішень в освітній діяльності [2, с. 38]. Іншими словами, колегіальність варто трактувати як принцип управління, базуючись на якому прийняття рішень здійснюється не однією особою, а групою осіб (колегією), які наділені рівними правами та повноваженнями у ході розв'язання завдань. У широкому розумінні цього слова – це форма прийняття важливих рішень, коли враховується колективна думка та застосовується метод громадського обговорення.

Як зазначено в «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки» до пріоритетних засад розвитку ЗВО зараховують колегіальність, партнерство, прозорість та відкритість управління, залученість та розподілена відповідальність, посилення ролі академічної громади (викладачів, дослідників, студентів) в управлінні ЗВО [12]. Сутність, функції, значення, роль та повноваження колегіальних органів закладу вищої освіти представлено в таких документах закладу, як: статут ЗВО, положення про вчену раду, структурні підрозділи та колегіальні органи, студентське самоврядування, стратегія розвитку ЗВО, колективний договір, стратегічний план розвитку ЗВО, склад вчених рад,

рішення та протоколи засідань колегіальних органів тощо.

Основні аспекти управління закладами вищої освіти визначаються Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність», статутом ЗВО, Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, безпосередньо стратегіями розвитку конкретних закладів, колективним договором закладу. Відповідно до Закону України «Про освіту» управління закладом освіти здійснюють: «засновник (засновники); керівник закладу освіти; колегіальний орган управління закладу освіти; колегіальний орган громадського самоврядування; інші органи, передбачені спеціальними законами та/або установчими документами закладу освіти» [5]. У цьому законі також зазначено, що до колегіальних органів управління закладів освіти належить вчена рада ЗВО. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування будь-якого закладу освіти є загальні збори/конференція колективу закладу освіти [там само]. Крім цього в законі також вказано, що колегіальними органами в закладі освіти можуть бути наглядова (підкувальна) рада закладу освіти; органи студентського самоврядування та методична рада. На сучасному етапі розвитку вищої освіти важливу роль відіграють наглядові ради, призначення яких полягає у сприянні розв'язанню перспективних завдань діяльності закладу, залученні фінансових ресурсів, ефективній взаємодії ЗВО з державними органами й органами місцевого самоврядування, суспільно-політичними організаціями, науковою громадськістю та суб'єктами господарської діяльності з метою підвищення ефективності всіх напрямів діяльності ЗВО, здійсненні громадського контролю за діяльністю закладу тощо. До складу наглядової ради не мають права входити науково-педагогічні працівники університету та здобувачі освіти. Натомість, до її діяльності залучають провідних науковців, депутатів Верховної Ради та органів місцевого самоврядування, фахівці-практиків, колишніх президентів країни, міністрів освіти тощо. Так, наприклад, до складу наглядової ради Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького входять президент України Віктор Ющенко (голова ради), президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень (заступник голови ради), народна артистка України, голова Всеукраїнської громадської організації «Українська взаємодопомога» О. Білозір, М. Жулинський директор Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України та ін [7].

За твердженням Є. Хрикова колегіальний підхід до управління ЗВО слід розглядати як «засіб, за допомогою якого можна зберегти фундаментальні цінності університету, збалансувати суперечливі цілі різних категорій стейкхолдерів та виконати свої зобов'язання перед державою і своїм регіоном та таким чином забезпечити соціальну відповідальність ЗВО» [13, с. 56].

Особливістю колегіального управління закладом вищої освіти є те, що воно зумовлює вищий рівень обґрунтованості та якості прийняття управлінських рішень завдяки залученню ширшого кола наукових та науково-педагогічних працівників до їх розроблення, використання оптимальних форм діяльності колегіальних органів, застосування прогресивних, інноваційних підходів до діяльності, залучення молодих перспективних науковців до управління освітнім процесом. Ще однією з переваг до колегіального підходу до управління можна зарахувати розширення світогляду працівників, які входять до колегіальних органів, оскільки їм доводиться виходити за межі своєї повсякденної діяльності, краще усвідомлювати специфіку діяльності та системні особливості ЗВО, бути носіями та розповсюджувачами спільних університетських цінностей.

З моменту створення (2015) Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), кожен заклад вищої освіти створив колегіальний орган управління – раду з якості. Метою діяльності НАЗЯВО є проведення акредитації освітніх програм ЗВО усіх освітніх рівнів, а також інституційної акредитації ЗВО; здійснення моніторингу внутрішніх систем забезпечення якості вищої освіти; перевірка дотримання академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу; звітування про стан вищої освіти в країні, підготовка пропозицій щодо законодавчого забезпечення якості вищої освіти; здійснюють адміністрування утворення разових спеціалізованих вчених рад; встановлення рейтингів університетів тощо. Варто зазначити, що до січня 2022 року діяло Положення про спеціалізовану вчену раду після втрати його чинності з'явилося новий механізм формування разових спеціалізованих вчених рад з присудження ступеня доктора філософії. Функціонування разової спеціалізованої ради теж є новим колегіальним органом закладу вищої освіти, він створюється з метою захисту конкретних дисертацій. Акцентуємо увагу на тому, що до складу такої ради входять п'ять вчених з науковими ступенями, кожен з яких має публікації з тематики дисертанта, із числа яких троє (голова разової ради, два рецензенти) працюють в ЗВО, де відбувається захист, а двоє – це офіційні опоненти з інших закладів. Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук утворюється МОН України відповідно до Положення зареєстрованого в Міністерстві юстиції України в 2011 році.

О. Паламарчук зазначає, що в ЗВО водночас з колегіальними для розв'язання поточних питань діяльності закладу можуть діяти й робочі органи, зокрема приймальна комісія, науково-технічна рада, адміністративна рада тощо. В Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, наприклад,

функціонує науково-технічна рада, яка є дорадчим і водночас науково-консультативним органом, основними завданнями, що покладаються на неї, є розгляд проєктів щорічних тематичних планів науково-дослідних робіт; заслуховування звітів керівників, окремих докторантів, аспірантів і здобувачів про стан із науково-дослідних робіт, розгляд питань щодо стану науково-дослідної роботи студентів тощо [8].

У ЗВО також може функціонувати Комітет з питань етики, основним завданням якого є розгляд питань академічної доброчесності та інших питань, пов'язаних з освітнім процесом [2, с. 39].

У деяких закладах вищої освіти у складі вченої ради можуть функціонувати різні комісії, так, наприклад, в Національному університеті «Львівська політехніка» до вченої ради входять такі комісії: статутна комісія; організаційна комісія; атестаційна комісія; комісія з зовнішніх зв'язків Львівської політехніки; комісія з питань історії та традицій Львівської політехніки; комісія з питань етики та дисципліни; комісія з проблем навчання; комісія з питань науки; комісія з проблем інформатизації та комп'ютеризації; комісія з питань студентства та молодіжної політики; бюджетна комісія [3].

Комісії можуть функціонувати й у складі інших колегіальних органів ЗВО. Так, наприклад, у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна у межах конференції трудового колективу працюють постійно діючі комісії: «з нагляду за дотриманням норм законодавства та статуту університету; з етики виробничих відносин; з контролю фінансової діяльності; з трудових спорів (відповідно до законодавства про працю)» [10]. кожна комісія має свої повноваження, зокрема Комісія з нагляду за дотриманням законодавства та статуту університету інформує ректора і вчену раду університету про допущенні порушення у діяльності університету законодавства чи статуту, а також комісія пропонує заходи з метою їх усунення. Крім цього, комісії надається право вносити пропозиції щодо змін і доповнення до статуту, які подаються до розгляду на найближчій конференції трудового колективу.

Кожен заклад вищої освіти, орієнтуючись на закони України про освітню діяльність, вправі формувати автономно власні колегіальні органи, які можуть відрізнятися від аналогічних, що функціонують в інших вітчизняних закладах. Як-от в Сумському державному університеті працюють такі ради: наукова рада, наукове товариство молодих вчених, докторантів, аспірантів, студентів (слухачів) університету, Рада із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти тощо [9].

А в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького, крім переліку традиційних колегіальних органів, водночас функціонують Науково-експертна рада університету, яка виступає дорадчим органом вченої ради закладу, Консультативна рада зі стратегічного планування та розвитку університету, Рада молодих учених [11]. Ключовим завданням Науково-експертної ради університету є моніторинг, аналіз, координація, планування навчально-методичної роботи в університеті, розробка рекомендації щодо її вдосконалення з метою підвищення рівня якості освіти. На чолі ради – перший проректор. Метою діяльності консультативної ради є визначення шляхів перспективного розвитку університету, громадський контроль за дотриманням норм наукової етики, пошук шляхів розширення міжнародного співробітництва, налагодження взаємодії з органами державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами та організаціями, навчальними та науковими закладами [там само]. Завданням Ради молодих учених є захист прав та інтересів осіб віком до 35 років, які здобувають освіту чи працюють в закладі, зокрема щодо питань науково-дослідницької діяльності, підтримки наукоємних інновацій, ідей та обміну знаннями.

Як відомо, кожен заклад вищої освіти складається із структурних підрозділів: ректорату, інститутів, факультетів, кафедр, відділ кадрів, загальний відділ, профспілковий комітет тощо. Окремі з них, як, наприклад, Навчально-науковий інститут соціальної роботи та мистецтва має такі свої колегіальні органи, як-от вчена рада інституту, ради з якості інституту, збори трудового колективу інституту, студентська рада інституту, науково-методична рада інституту, комісія із забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти та академічної доброчесності тощо. Університетські колегіальні органи вправі делегувати частину своїх повноважень колегіальним органам структурних підрозділів.

Як показує досвід діяльності вищих навчальних закладів та наші спостереження, не зважаючи на те, що вищим колегіальним органом управління ЗВО виступає вчена рада, однак усі рішення вченої ради вводяться в дію керівником закладу і не мають юридичної сили без його затвердження. У цьому вбачаємо поєднання двох методів управління ЗВО – колегіального й адміністративного методів. Вчена рада, яка обирається терміном на п'ять років та склад якої затверджується наказом ректора, покликана визначати стратегію розвитку ЗВО та його перспективні напрями діяльності (освітньої, наукової, інноваційної, господарської, фінансової, міжнародної); має розробляти проєкт статуту закладу вищої освіти, вносити пропозиції щодо внесення змін до нього; ухвалювати план та річний фінансовий звіт ЗВО; визначати систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; затверджувати освітні програми та навчальні плани; оцінювати та аналізувати науково-педагогічну діяльність структурних

підрозділів ЗВО тощо.

Згідно з Законом «Про вищу освіту» до складу вченої ради ЗВО за посадами ректор (керівник закладу), проректори (заступники керівника), керівники структурних підрозділів (інститутів, факультетів), учений секретар, головний бухгалтер, директор бібліотеки, керівники органів самоврядування, представники профспілки, а також виборні представники серед наукових, науково-педагогічних працівників, які обираються з числа завідувачів кафедр, професорів, докторів наук, докторів філософії, виборні представники аспірантів, докторантів, керівники органів студентського самоврядування. До складу вченої ради можуть входити також і представники організацій роботодавців (стейкхолдери).

Також варто зазначити, що в Законі України «Про вищу освіту» зазначається, що до складу вчених рад закладів вищої освіти повинно входити не менше 75% наукових, науково-педагогічних працівників ЗВО, 10% – виборні представники з числа здобувачів освіти [4]. Водночас, на думку А. Юшко, деякі питання на засіданнях вченої ради мають розглядатися без участі представників студентської молоді, зокрема присвоєння вчених звань, обрання за конкурсом завідувачів кафедр, професорів, доцентів, внесення подання про відкликання ректора, директора інституту чи декана факультету на розгляд вищого органу громадського самоврядування ЗВО. Це пояснюється тим, що студенти не мають необхідних знань і достатнього професійного досвіду, щоб відповідально та кваліфіковано приймати рішення, також вони не можуть повною мірою висловлюватись з порушених питань; склад студентів постійно змінюється, оскільки процес здобуття ними освіти обмежений термінами (1-5 років) [14, с. 49].

У Законі України «Про вищу освіту» (ст. 40) вказано, що невід'ємною частиною громадського самоврядування закладів вищої освіти та його структурних підрозділів (інститутів, факультетів) є колегіальний орган – студентське самоврядування. Відповідно до цього закону студентське самоврядування визначається як «право і можливість студентів (курсантів, крім курсантів-військовослужбовців) вирішувати питання навчання і побуту, захисту прав та інтересів студентів, а також брати участь в управлінні закладом вищої освіти» [4]. Усі здобувачі освіти, які навчаються у ЗВО, користуються рівними правами та бути обраними в будь-які органи студентського самоврядування. Студентське самоврядування покликане захищати права та інтереси студентської молоді та її участь в управлінні ЗВО. В. Семанчина акцентує увагу на тому, що участь здобувачів освіти в діяльності органів студентського самоврядування має позитивний вплив не лише на розвиток здібностей особистості, а й на вдосконалення її комунікативних, організаційних, вольових, лідерських якостей, на формування високого рівня управлінської культури, що так знадобиться в подальшому професійному кар'єрному зрості [6, с. 439]. Діяльність студентського самоврядування здійснюється з урахуванням усіх основних напрямків та стратегічних завдань закладу вищої освіти, охоплюючи такі сфери життєдіяльності ЗВО як навчальну, виховну, наукову, спортивну, дозвіллеву та функціонуючи на рівнях академічної групи, гуртожитку, інституту, факультету, університету.

Органи студентського самоврядування (студентські ради, ради студентських гуртожитків) покликані брати участь в обговоренні питань та розв'язанні завдань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідницької діяльності, призначення стипендій та розподіл стипендіального фонду; проводити організаційні, наукові, просвітницькі, дозвіллеві, спортивні, оздоровчі та інші заходи; захищати права та інтереси здобувачів освіти; вносити пропозиції щодо змісту освітньо-професійних програм, навчальних планів тощо. Також за погодженням зі студентським органом самоврядування заклад вищої освіти приймає рішення щодо відрахування та поновлення на навчання студентів; призначення заступників директора інституту, декана факультету, керівника закладу вищої освіти; поселення і виселення осіб із гуртожитку; діяльність студентських містечок і гуртожитків тощо. Вищим органом студентського самоврядування визначено загальні збори або конференцію студентів.

Доцільність присутності студентських органів самоврядування в колегіальних органах ЗВО зумовлено тим, що керівництву закладу важливо знати позицію здобувачів освіти щодо організації освітнього процесу, проблем, ініціатив, побажань, подій, що відбуваються у житті студентської молоді, враховувати їхню думку щодо прийнятих рішень. З огляду на це, єдиною ланкою між керівництвом закладу вищої освіти та студентами є орган студентського самоврядування, який порушує нагальні проблеми здобувачів освіти й допомагає в їхньому розв'язанні. Проте тільки рівноправна співпраця та співучасть, а не вертикальна комунікація дають плідні результати в організації роботи органів студентського самоврядування, забезпечують сприятливі умови участі студентів в управлінні ЗВО.

Аналіз статутів провідних вітчизняних закладів вищої освіти засвідчив те, що систему колегіальних органів університету складають: вчені ради ЗВО, вчені ради їхніх структурних підрозділів (інститутів, факультетів), конференції (збори) трудових колективів, наглядові ради, ради молодих учених, студентські ради, студентські ради гуртожитків, ради із забезпечення якості вищої освіти (ради з якості), науково-методичні ради (науково-технічні), тимчасові або постійні комісії вченої ради,

консультативні ради тощо.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, колегіальні органи в закладі вищої освіти відіграють важливу роль в системі управління ним. У науковій літературі та практичній діяльності ЗВО розрізняють два рівні їхнього функціонування: колегіальні органи управління закладу освіти та колегіальні органи громадського самоврядування. До першого рівня зараховують вчену раду університету, вчену раду структурних підрозділів (інститутів, факультетів), наглядову раду, науково-експертну раду, науково-методичну (науково-технічну) раду, консультативну раду, раду молодих учених, а до другого рівня – конференцію (збори) трудового колективу та студентське самоврядування. Подальшого дослідження потребує питання вивчення взаємозв'язків між функціонуванням колегіальних органів зі структурними підрозділами закладу вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Денежніков С., Козлов Д. Аксиологічний потенціал студентів у системі студентського самоврядування. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 1 (105). С. 131–142.
2. Паламарчук О. Ефективне управління університетами за участі академічного персоналу (досвід України). *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*. 2019. №2 (8). С. 37–47.
3. *Перелік комісії Вченої Ради Національного університету «Львівська політехніка»*. URL: <http://lp.edu.ua/vchena-rada/perelik-komisiy-vchenoyi-rady>
4. *Про вищу освіту: Закон України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. *Про освіту: Закон України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Семанчина В. О. Формування управлінської культури студентів вищих навчальних закладів у діяльності органів студентського самоврядування. *Молодий вчений*. № 4 (44). 2017. С. 437–443.
7. *Склад Наглядової ради Черкаського національного університету*. URL: <https://cdu.edu.ua/mij-universitet/portretchynu/nahliadova-rada/sklad-nahliadovoi-rady-cherkaskoho-natsionalnoho-universytetu.html>
8. *Статут Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*. URL: <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>
9. *Статут Сумського державного університету*. URL: <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=802fff39-0fb2-e011-9640-001a4be6d04a&kind=1>
10. *Статут Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. URL: <https://old.karazin.ua/docs/statute/uk-statut2018.pdf>
11. *Статут Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. URL: <https://drive.google.com/file/d/0Bz9Pb1t6U8UmYldfQjRNUE5ZdEE/view?resourcekey=0-g86J70McLaCAEztDnSRI9A>
12. *Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
13. Хриков Є. Колегіальне управління закладами вищої освіти: значення, стан, напрями розвитку. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 1. С. 53–62.
14. Юшко А. М. Вчена рада закладу вищої освіти як орган представницької демократії. *Права людини і демократія: зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф. (м. Харків, 15 трав. 2018 р)*. Харків, 2018. С. 46–50.

References

1. Dieniezhnikov S., Kozlov D. Axiolohichni potentsial studentiv u systemi studentskoho samovriaduvannia. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. 2021. № 1 (105). S. 131–142.
2. Palamarchuk O. Efektyvne upravlinnia universytetamy za uchasti akademichnoho personalu (dosvid Ukrainy). *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Universytety i liderstvo»*. 2019. №2 (8). S. 37–47.
3. *Perelik komisii Vchenoi Rady Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. URL: <http://lp.edu.ua/vchena-rada/perelik-komisiy-vchenoyi-rady>
4. *Pro vishchu osvitu: Zakon Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. *Pro osvitu: Zakon Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Semanchyna V. O. Formuvannia upravlinskoi kultury studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv u diialnosti orhaniv studentskoho samovriaduvannia. *Molodyi vchenyi*. № 4 (44). 2017. S. 437–443.
7. *Sklad Nahliadovoi rady Cherkaskoho natsionalnoho universytetu*. URL: <https://cdu.edu.ua/mij-universitet/portretchynu/nahliadova-rada/sklad-nahliadovoi-rady-cherkaskoho-natsionalnoho-universytetu.html>
8. *Statut Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova*. URL: <https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/statut-onu-2017.pdf>
9. *Statut Sums'koho derzhavnogo universytetu*. URL: <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=802fff39-0fb2-e011-9640-001a4be6d04a&kind=1>
10. *Statut Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. URL: <https://old.karazin.ua/docs/statute/uk-statut2018.pdf>
11. *Statut Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho*. URL: <https://drive.google.com/file/d/0Bz9Pb1t6U8UmYldfQjRNUE5ZdEE/view?resourcekey=0-g86J70McLaCAEztDnSRI9A>
12. *Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021–2031 roky*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
13. Khrykov Ye. Kolehialne upravlinnia zakladamy vyshchoi osvity: znachennia, stan, napriamy rozvytku. *Ukrainskyi pedahohichniy zhurnal*. 2022. № 1. S. 53–62.
14. Iushko A. M. Vchena rada zakladu vyshchoi osvity yak orhan predstavnytskoi demokratii. *Prava liudyny i demokratiia: zb. nauk. st. za materialamy nauk. konf. (m. Kharkiv, 15 trav. 2018 r)*. Kharkiv, 2018. S. 46–50.